

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ХУДОЖНЬОГО ТА ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ

ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ, СФЕР ВЖИТКУ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ НЕОЛОГІЗМІВ

Бабич Я. С.

гр. ФІЛ-21-1д.

Дніпровський державний технічний університет

Наук. керівник – к.філол.н, доцент Валуєва Н.М.

Словниковий склад англійської мови, як і інших мов, постійно розвивається. Поява нових умов існування людини, нові стосунки між мовцями, нові галузі знань та концепції вимагають відповідних змін у мові, які б відображали навколишню реальність та внутрішній світ мовця. Адже саме лексичний склад є тим компонентом мови, якому притаманні постійні зміни, що пояснюються новими когнітивними та комунікативними потребами мовців. Таким чином, з'являються численні нові слова – неологізми, які можна інтерпретувати як лексичні відповідники до змінених комунікативних умов. Поява великої кількості нових лексичних одиниць свідчить про комунікативну потребу суспільства вербалізувати нові предмети, поняття та факти.

В англійській мові в середньому за рік з'являється велика кількість нових слів – більше, ніж у будь-якій іншій мові світу. Нова лексична одиниця проходить кілька стадій соціалізації (прийняття її в суспільстві) і лексикалізації (закріплення її в мові). Не всі неологізми потрапляють до друкованих версій словників, а також до широкого вжитку, а лише ті, які використовуються у мові протягом довгого часу.

Актуальність теми зумовлена тим, що незважаючи на численні дослідження новоутворень в англійській мові, вони й до тепер представляють інтерес для вивчення, оскільки кожен рік кількість неологізмів зростає, змінюються сфери, у яких з'являються нові слова. Дослідження питань перекладу неологізмів зумовлено необхідністю вивчення особливостей їх перекладу у зв'язку з появою нових явищ і понять у сучасному світі.

Мета роботи: дослідити особливості утворення англомовних неологізмів, сфери, у яких вони з'являються найчастіше та окреслити основні способи їх перекладу.

У сучасній англійській мові нараховують наступні способи утворення нових слів, а саме: фонологічний та морфологічний, запозичення.

Фонологічний спосіб: нові слова створюються з сполучення звуків, часто звуконаслідувальних вигуків. Найчастіше, цей спосіб використовується в американському сленгу, проте чисельність таких новотворів невелика.

Запозичення, за даними Ю.А. Зацного, складають менше одного відсотка в англійській мові [1, с. 7]. Дослідження неологізмів переконують, що нова лексика

утворюється, головним чином, з власного матеріалу шляхом словотворчих операцій та переосмисленням вже існуючих одиниць.

Основний пласт неологізмів утворюється за допомогою **морфологічного** способу словотвору – процесу утворення нових слів з морфем тієї ж самої мови. Виокремлюють наступні різновиди:

а) **афіксальний** спосіб – це морфологічний спосіб утворення нових слів, при якому вже існуючі суфікси набувають нових значень. Наприклад, Googlable – щось, що легко знайти у Гуглі, bookaholic – людина, яка любить читати та інші.

Окрім суфіксів, активну участь в утворенні нових слів відіграють префікси (префіксальний спосіб), приміром cyber-: «cybercafe» (інтернет-кафе); de-: «to deconflict» (передбачити конфлікт); dis-: «to disclude» (виключати); mis-: «to mistext» (помилково надсилати повідомлення іншій людині); non-: «nonversation» (безглузда розмова); pre-: «pre-heritance» (фінансова підтримка дітей);

б) **словоскладання** – один із найстаріших та найбільш розповсюджених способів утворення нових слів. Він характеризується злиттям двох основ, наприклад, іменник з іменником або прикметник з іменником: friend +zone = friendzone;

Одним із способів утворення англійських неологізмів є **телескопія або словозлиття**. Під телескопією розуміємо процес, при якому нове слово виникає зі злиття повної основи одного слова зі скороченою основою іншого або ж зі злиття скорочених основ двох слів. Значення такого нового слова в більшості випадків містить сумарне значення обох своїх складників. Іноді це сумарне значення складається із суми повного лексичного значення першого чи другого складника і граматичного значення іншого. Приміром, *netflixential crisis* походить від стійкого словосполучення, терміну зі сфери психології *existential crisis* – екзистенціна криза) [3, с. 54].

в) **конверсія** – це перехід слова з однієї частини мови в іншу. Найбільш частотними виступають переходи з категорії іменників у дієслова та перехід з категорії дієслів в іменники (to starbucks – пити каву).

г) **скорочення** – нерегулярний спосіб створення морфологічних неологізмів. Він складається здебільшого з абrevіатур, акронімів (LBD - Little Black dress).

Поява семантичних неологізмів регулюється дією закону економії мовних засобів, що зменшує кількісний приріст лексичних одиниць і спрямовує номінативну діяльність на вторинну номінацію і веде до переосмислення вже наявних у мові номінативних засобів [8, с. 126].

Дослідники неологізмів підкреслюють, що понад 80% інновацій виникло внаслідок застосування механізмів словотвору. Аналізуючи активність різних способів словотвору, необхідно зазначити, що за кількістю неологізмів найбільш активні способи можуть бути розташовані в такому порядку: 1) словоскладання; 2) телескопія; 3) афіксація; 4) конверсія; 5) зворотня деривація (реверсія).

Особливо багато неологізмів спостерігається в суспільно-політичній, культурній, науковій, технічній сферах життя, що пояснюється появою великою кількістю нових понять, явищ й речей саме у цих сферах життя й діяльності людини.

При перекладі невотворів велику роль відіграє контекст, який допомагає зрозуміти значення неологізму. Так, науковець Т. Данкевич зазначає, що «при письмовому перекладі цьому допомагає контекст, він є доволі інформативним». Дослідник виокремлює такі два етапи перекладу неологізмів з англійської мови на українську:

1. З'ясування значення неологізму (коли перекладач або звертається до останніх видань англійських тлумачних чи енциклопедичних словників, або з'ясовує значення нового слова, зважаючи на його структуру і контекст);

2. Власне переклад (передача) засобами української мови, а саме: транскрипція, транслітерація, калькування, описовий переклад, пряме включення [2, с. 342].

Найбільш повно значення неологізму передає описовий переклад, проте його недоліком є громізкавість й незручність. Застосування цього способу актуально для словників й довідників. Наприклад, *Clickjacking* - процес відстеження активності користувача за допомогою гіперпосилань, за якими він переходив), або *humanitarian intervention* – гуманітарне втручання, тобто втручання гуманітарних організацій у внутрішні справи однієї країни у випадку серйозних порушень прав людини чи у випадку крайньої необхідності гуманітарної допомоги.

Отже, неологізм – це слово, яке має відтінок новизни у порівнянні з іншими словами даної мови, їх вивчає такий розділ мовознавства як неологія. Нова лексика представляє собою результати творчого мислення користувачів певної мови. Неологізми існують на периферії лексичної системи, а це досить мінливий шар лексичної системи. Вони мають пройти певні етапи на своєму еволюційному шляху, аби потрапити до словника загальнолітературної лексики.

Серед продуктивних способів утворення неологізмів виділяють: афіксацію, аббревіацію, телескопію, словоскладання, конверсію та скорочення. Проблема перекладу неологізмів є творчим процесом, проблема їх відтворення належить до проблеми перекладу безеквівалентної лексики. Серед типових прийомів відтворення нової лексики зазначають такі прийоми як: описовий переклад або експлікація, транскрипція та транслітерація, калькування, напівкалькування, пошук аналогу та запозичення.

Література:

1. Зацний Ю.А., Янков А.В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку XXI століття: англо-український словник. Вінниця: Нова Книга, 2008, 360 с.

2. Данкевич Т. Переклад авторських неологізмів в англійській мові. *Мова і культура*. 2014. С. 341-346.

3. Омельченко Л.Ф. Телескопійні слова сучасної англійської мови та їх структурно-семантична характеристика. *Збірник Львівського університету. Іноземна філологія*. Л., 2003. Вип. 15. С. 50-64.

TRANSLATING BUSINESS LITERATURE: THE CASE OF A NEW WAY TO THINK: YOUR GUIDE TO SUPERIOR MANAGEMENT EFFECTIVENESS BY ROGER MARTIN

Baranovych Y.F.

Gr. PERm 1-22-1.4

Borys Grinchenko Kyiv University

Research supervisor –Professor Chesnokova A.V.

In the era of globalization, professionals engaging in international markets recognize the significance of skillfully translating business literature and specialized terminology. Business texts serve as invaluable resources, offering insights into diverse management aspects and organizational effectiveness. Among these resources, *A New Way to Think: Your Guide to*